

Utlåtande 2002:82 RII (Dnr 1610/02)

Förslag till detaljplan för del av Norra Djurgården 1:48 m m inom stadsdelen Norra Djurgården, Dp 1997-01066-54

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att anta förslag till detaljplan för del av Norra Djurgården 1:48 m m inom stadsdelen Norra Djurgården, Dp 1997-01066-54.
--

Föredragande borgarrådet Mikael Söderlund anför följande.

Detaljplanens innehåll

Planen syftar till att möjliggöra byggande av ett kårhus för Stockholms Universitets studentkår i Frescati vid Stockholms Universitet. Planen innebär att kårhuset byggs på parkeringsplatsen söder om Södra huset med huvudentrén mot stråket som förbinder campus med en ny entréplats vid Baron Rålamb's väg. Parkeringen söder om Södra huset byggs om och anpassas till landskapet.

Universitetsvägen flyttas och Frescativägen byggs om i sin anslutning till Baron Rålamb's väg. Parken kring Villa Bellona och småbrukarhemmet på Tomtbackens sluttning förnyas och gestaltas med vegetation som anknyter till den tidigare verksamheten på Experimentalfältet och byggnaderna förses med skyddsbestämmelser.

Mina synpunkter

Vid planeringen av Stockholms universitet i Frescati på 1970-talet var inriktningen att skapa ett komplett campus med undervisningslokaler, bibliotek, aula och kårhus. Under årens lopp har kompletteringar gjorts med vissa byggnader, men något kårhus har aldrig byggts.

Det är därför glädjande att kunna presentera förslaget till detaljplan för del av Norra Djurgården. Planen möjliggör byggande av ett kårhus och skapande av en ny entré till Stockholms universitet.

Den föreslagna detaljplanen innebär en lämplig avvägning mellan olika intressen. Planen förenar behovet av att skapa goda expansionsmöjligheter för Stockholms universitet men tar hänsyn till närheten till nationalstadsparken.

Jag föreslår att kommunfullmäktige antar planförslaget.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta

att anta förslag till detaljplan för del av Norra Djurgården 1:48 mm inom stadsdelen Norra Djurgården, Dp 1997-01066-54.

Stockholm den 19 juni 2002

På kommunstyrelsens vägnar:
CARL CEDERSCHIÖLD

Mikael Söderlund

Jan Hult

Särskilt uttalande gjordes av *Viviann Gunnarsson* (mp) enligt följande.

Miljöpartiet är väl medvetna om studentkårens behov av större lokaler. Vi anser dock att värnandet av nationalstadsparken måste värnas och därför bör det nya kårhuset byggas på redan exploaterad mark, alternativt byggas ut i befintliga lokaler. En fördjupad översiktsplan för nationalstadsparken borde ha tagits fram innan beslut om detta fattas och måste nu snarast upprättas.

ÄRENDET

Stadsbyggnadsnämnden har 25 april 2002 beslutat att godkänna förslaget till detaljplan för del av Norra Djurgården 1:48 m m inom stadsdelen Norra Djurgården, Dp 1997-01066-54, och överlämna det till kommunfullmäktige med hemställan att fullmäktige måtte anta planförslaget.

Särskilt uttalande gjordes av *Cecilia Obermüller* (mp) enligt följande.

Med tanke på Ekoparkens miljö har miljöpartiet uttryckt en önskan om att förlägga kårhuset i befintliga byggnader. Stockholms studentkår behöver dock goda lokaler och nuvarande planer är mycket väl genomarbetade. Dock anser vi att byggnaden fortfarande är alldeles för stor. Den fördjupade översiktsplanen för Nationalstadsparken borde ha tagits fram innan detta beslut och måste nu snarast upprättas. Trädraden som ska dölja den stora huskroppen gentemot dalgången måste skrivas in i detaljplanen i enlighet med Lilla Värtans miljöskyddsföreningens synpunkter.

Illustration till planförslaget redovisas i *bilaga 1*, planbeskrivning i *bilaga 2*, genomförandebeskrivning i *bilaga 3*, remiss- och samrådsredogörelse i *bilaga 4*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande, daterat den 8 april 2002, redovisar i huvudsak följande.

Bakgrund

Vid planeringen av Stockholms universitet i Frescati på 1970-talet var målsättningen ett komplett campus med undervisningslokaler, bibliotek, aula, kårhus osv. Utbyggnaden avbröts dock och under årens lopp har kompletteringar gjorts så att universitetet med tiden fått dessa funktioner tillgodosedda. Ett kårhus har dock inte kommit till stånd hittills.

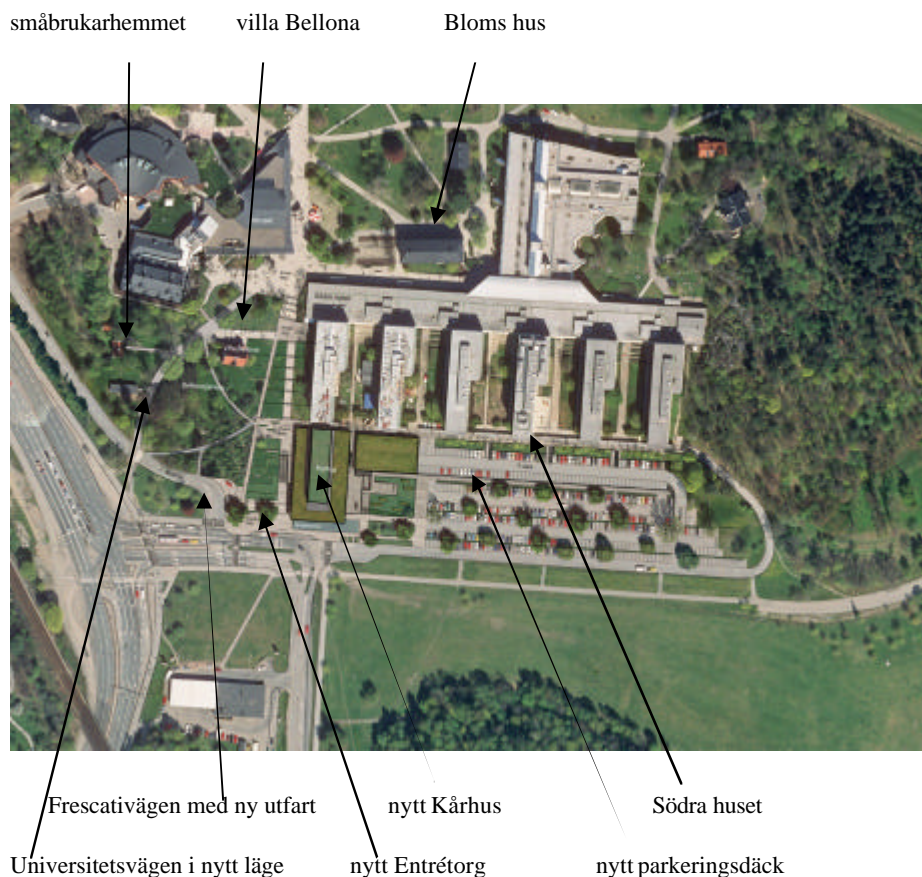
Den stegvisa utbyggnaden har givit Stockholms universitet i Frescati en karaktär av arkitekturpark med tidstypiska byggnader från olika årtionden. Den kårhusbyggnad som nu föreslås vid universitetets entré tillsammans med en upprustning och iordningställande av den yttre miljön avses tillgodose ett viktigt funktionsbehov samt ge universitetet ett, för 2000-talet, representativt ansikte utåt.

Stockholms universitets studentkår har arbetat med att ta fram ett förslag till kårhus sedan 1997. En lång serie av utredningar kring befintliga lokaler i området, natur- och kulturutredningar, möjliga placeringar av kårhusbyggnaden samt en allmän arkitekttävling har föregått det förslag som nu varit utställt för granskning.

Stadsbyggnadsnämnden har beslutat i ärendet i samband med start-PM 30 oktober 1997, ställningstagande efter programsamråd 28 maj 1998, beslut efter redovisningar av utredningar 25 februari 1999, godkännande av arbetet efter tävlingens första steg 3 februari 2000 samt godkännande av tävlingens resultat inför plansamråd 26 april 2001. Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 18 oktober 2001 att godkänna redovisningen av plansamråd samt att ge stadsbyggnadskontoret i uppdrag att ställa ut detaljplaneförslaget för granskning.

Vy från sydväst som visar hur kårhusbyggnaden underordnar sig Södra huset och vegetationen och skapar en mer småskalig entrémiljö. Bilden visar också hur byggnaden är belägen innanför linjen mellan skogsbrynen på de båda omgivande kullarna.

Situationsplan som visar hur byggnaden för ett nytt kårhus tillsammans med ett nytt entrétorg efter flyttning av Frescativägens anslutning till Baron Rålamb's väg samt flyttning av Universitetsvägen till den ursprungliga uppfarten till Bloms hus och en renoverad park kring villa Bellona och småbrukarhemmet samt bearbetad parkering söder om Södra huset tillsammans ska skapa en värdig entré till Stockholms universitets campus område. Kårhuset är beläget innanför vegetationsgränserna för skogsbrynen på Tomtbacken till vänster respektive Gubbacken till höger.

Förslaget

Kårhusbyggnaden

Det vinnande förslaget till nytt kårhus är ritat av arkitekterna Fredric Scherman och Martin Clase från Erséus, Frenning och Sjögren arkitekter AB tillsammans med Göran Lindberg och Jonas Berglund från Nivå landskapsarkitektur AB. Byggnaden är lokaliserad till en idag i huvudsak hårdgjord yta för parkering och inlastning. Byggnaden är skiktad i horisontella skivor för att minska inverkan på landskapsrummet och öka kontrasten till det intilliggande Södra husets vertikala

kontrasten till det intilliggande Södra husets vertikala gavelskivor. Kårhusbyggnadens horisontella skivor består i en sten-, en glas- och en trävåning. I stenvåningen finns den nedre entrén inrymd och administration samt festlokaler som har kontakt med stora salen och kårhusträdgården. I glasvåningen finns huvudentré mot entréstråket och parken vid villa Bellona, infocenter, café, restaurang, bokhandel mm. Den svävande trälådan i plan tre innehåller klubbvåning och studentlokaler. Högst upp finns möjlighet att bygga en festlokal invid hissmaskinrummet med samma gavelmått och läge som Södra husets A-flygel. Trälådans tak utgörs av sedum och örtväxter som ses från de övre våningarna i Södra huset.

Byggnaden är utformad med stora salen i en vinkel så att en gård bildas mot söder. Gården har en nedsänkt lutande trädgård som släpper in dagsljus till lokaler under Kårhuset. Inlastningen är placerad dold under parkeringsdäcket med infart från parkeringen i byggnadens östra del, under stora salen. Verksamheterna i kårhuset vänder sig utåt mot entréplatsen, entréstråket och mot trädgården mot parkeringen och dalgången.

På håll kommer byggnaden att upplevas bestå huvudsakligen av den svävande trälådan. Golvnivån i kårhusets "trälåda" ligger en knapp meter över golvnivån på plan 3 i Södra huset. Byggnadshöjden är belägen under höjden på intilliggande befintliga träd, vilket kommer att bidra till att byggnaden uppfattas som inbäddad i grönska tillhörande kullen mot Roslagsvägen. De låga horisontala volymerna är tänkta att underordna sig Södra husets karaktär med stående vertikala skivor som karaktäriserar Universitets 1970-tals volym i landskapet.

Entrétorget och stråket upp mot campusområdet

Vid entrétorget ska det finnas möjlighet att stanna med bil och släppa av samt hämta personer. Själva torget avses endast för gångtrafik och ska gestaltas som en plats som inbjuder mot det viktiga genomgående stråket upp mot det centrala campus. Torget omges på den ena sidan av parken och på den andra av kårhusbyggnaden.

Entréstråket binder ihop en serie av mindre torgbildningar från entréplatsen vid baron Rålamb's väg, förbi huvudentré till kårhuset och den nedre och övre entrén till Södra huset samt entrén till Villa Bellona och upp mot torgbildningen vid Lantis. Stråket gestaltas med sittmöjligheter och vegetation. Utformningen av stråket ska utföras som en länk och övergång mellan miljön vid Kårhuset, Södra Huset och resterna av experimentalfältets odlingar och trädgårdar. Entréstråket ska ansluta mjukt till Södra huset där vegetationen ska spela mot husets glasfasad.

Kårhusets horisontella uppbyggnad med olika material i suterrängvåning (sten), bottenvåning (glas) samt klubbvåning ("trälådan") står i kontrast till Södra husets vertikala skivor.

Parken kring villa Bellona och småbrukarhemmet

Parken kring villa Bellona och småbrukarhemmet på Tomtbackens sluttning ska förnyas och gestaltas med vegetation som anknyter till den tidigare verksamheten på Experimentalfältet. Plankartan har bestämmelser som anger att nya planteringar av träd och buskar ska göras i parken som utvecklar och förskönar området samtidigt som planteringarna och markarbetena ska anknyta till historiska kultur- och landskapsvärden. Värdefulla träd ska bevaras.

Gångförbindelser genom parken planeras mot olika målpunkter som till exempel busshållplatsen på Frescativägen och Roslagsvägen. Tomtbackens topografi ska återskapas där Universitetsvägen och de onaturliga slänterna tas bort. En ny körbar gång- och cykelförbindelse anordnas från Frescativägen i läget för den gamla alléplanterade infarten till Experimentalfältet upp mot Bloms Hus.

Byggnaderna i parken ges skyddsbestämmelser för sitt kulturhistoriska värde avseende förbud mot rivning samt bevarande och underhåll.

Parkeringen söder om Södra huset

Parkeringsytan ska enligt planen bearbetas så att dess form med vegetation osv framhäver nivåskillnader och läget i sluttning mot Laduviksdalgången. Med ett nytt parkeringsdäck invid Södra huset möjliggörs en komprimering av parkeringen. Parkeringsdäcket vidgar stråket längs Södra huset och kommer att erbjuda möjligheter för handikappparkering och cykelparkering intill Södra huset.

Antalet cykelparkeringsplatser ska vara oförändrat inom planområdet och anordnas företrädesvis utspridda vid de olika entréerna. Till kårhuset kommer inga nya parkeringsplatser att anläggas. Antalet parkeringsplatser inom området kommer att

ingsplatser att anläggas. Antalet parkeringsplatser inom området kommer att vara oförändrat jämfört med dagens situation

Fotomontage som visar kårhusets inpassning i Laduviksdalgången. Vegetationen på kullarna öster och väster om Södra huset och kårhuset ska förstärkas och sammanbindas genom planteringar på parkeringsplatsen som förstärker sluttningen så att dalstråket får en tydligare avgränsning än idag där det flyter ut i parkeringen söder om Södra huset.

Gator och trafik

I samband med Kårhusbygget planeras Stockholms Universitets entré att byggas om. Tillfarten till den södra parkeringen ligger kvar. Frescativägens utfart på Baron Rålams väg flyttas väster om den nya entréplatsen. Korsningen kommer att regleras med trafikljus.

Med stöd av avtal mellan Staten och Stockholms stad hålles Frescativägen öppen för allmän trafik men stängs för obehörig genomfartstrafik under viss tid av dygnet.

Den ombyggda korsningen mellan Baron Rålams väg och Frescativägen förhindrar inte framtida möjligheter att bygga om Roslagsvägen för Norra Länken alternativt en tunnellsöning med utfart vid Universitet.

För att undvika extra köbildning för vänstersvägande trafik på Roslagsvägen mot Baron Rålams väg bestående av den trafik som tidigare olovligt använt Frescativägen som genomfartsväg planeras två körfält förlängas förbi kurvan vid kårhuset där det idag endast finns ett körfält. Denna lösning fungerar fram till dess att Norra Länken byggs ut.

SL trafikerar Frescativägen med buss nummer 40. I dagsläget passerar bussen vid rusningstrafik på Roslagsvägen eftersom det är för trångt på Frescativägen. Efter åtgärder enligt planens förutsättningar med avstängning för olovlig genomfartstrafik på Frescativägen under viss tid på dygnet förbättras möjligheterna för busstrafik på

Frescativägen under viss tid på dygnet förbättras möjligheterna för busstrafik på Frescativägen.

Inom planområdet passerar en starkt trafikerad cykelled från Lappkärrsområdet in mot Tekniska Högskolan och Stockholms innerstad. Denna trafik kommer att styras till den nya uppfarten i läget för den ursprungliga uppfarten till Bloms hus och inte passera huvudgångstråket eller entrétorget inom detaljplaneområdet.

Målsättningen är att entréplatsen vid projektering ska utformas så att den inbjuder mot det viktiga gångstråket upp centrala campusområdet.

Yttranden under utställningen

Under utställningstiden har yttranden inkommit från Vägverket, AB Storstockholms Lokaltrafik, Kungliga Djurgårdens Förvaltning, gatu- och fastighetskontoret, Förbundet för Ekoparken, Akademiska Hus i Stockholm AB, Stockholms universitet, Stockholms brandförvar, Stockholm Vatten och Djurgården-Lilla Värtans miljöskyddsförening.

Vägverket konstaterar att deras synpunkter i samrådsskedet blivit tillgodosedda och har ingen erinran kvar mot planförslaget. **AB Storstockholms Lokaltrafik** påminner om att byggherren ansvarar för att följa restriktioner för sprängning mm i närheten av tunnelbanan samt att avstängning av Frescativägen måste utformas i samarbete med ansvariga för busstrafiken på SL, så att en fungerande bomlösning erhålls. **Hyresgästföreningen** ansluter sig till synpunkter från Förbundet för Ekoparken som anser att kärhuset kan inrymmas i befintliga byggnader, att universitetet växt för mycket och att byggnaderna på området bildar en oharmonisk blandning. Vidare anser förbundet att enskilda byggnader inte bör ges tillstånd förrän den fördjupade översiktsplanen för Nationalstadsparken i Stockholm är framtagen samt att byggnaden med nuvarande utformning skadar natur- och kulturlandskapet och

nuvarande utformning skadar natur- och kulturlandskapet och därmed är olaglig. Skadan på landskapsrummet avser vyn från Roslagsvägen in mot Laduviksdalgången och de blå husen som visserligen själva gör stort intrång i landskapet men nu är så gamla att de själva blivit en del av kulturlandskapet. **Kungliga Djurgårdens Förvaltning** anser att materialet inte visar hur kårhuset undviker att skada kulturlandskapet. Konsekvenserna av den översta våningen är inte tydliggjorda. Den vegetativa bearbetningen intill kårhuset som ska sammanlänka djurgårdsvegetationen på ömse sidor om "Blå husen" är inte godtagbart bearbetad. De hårdgjorda ytorna väster om kårhuset ser ut att ha växt sedan samrådsförslaget. Gång- och cykelstråket i öst-västlig riktning i Laduviksdalgången måste trafikregleras över Baron Rålamb's väg. **Gatu- och fastighetskontoret** anser att Statens Fastighetsverk har ansvaret för projektering, genomförande och viss drift (bom på Frescativägen) avseende gatuombyggnader i samband med förberedelser för kårhusbygget. Gatu- och fastighetskontoret har också synpunkter på cykelvägarnas dragning inom campusområdet. **Akademiska Hus i Stockholm AB** har synpunkter på avgränsning av markområde med beteckning n2 och formulering av q-bestämmelse avseende invändiga snickerier samt synpunkter på plan- och genomförandebeskrivning, kvalitetsprogram och MKB av redaktionell art. Stockholms universitet bifogar trafikutredning över trafikrörelser längs Södra huset och vill ha dessa frågor beaktade i planen. **Stockholms brandförsvär** tillstyrker planförslaget under förutsättning att åtkomlighet och säkerhet enligt deras punkter tillgodoses. **Stockholm Vatten** hänvisar till sitt yttrande under samråd där u-område alternativt ledningsrätt för befintliga ledningar begärdes samt att ansvarsgränser för flyttningar av ledningar bör utredas och att dagvatten från parkeringsytor bör omhändertas lokalt. **Djurgården-Lilla Värtans miljöskyddsförening** anser att spridningsvägar försämras samt att kårhuset får en dominerande framtoning mot Laduviken, trädrader som ska dölja huset mot dalgången finns inte inskrivna på detaljplanekartan, u-området för ledningar är för stort, träd och grönytor måste få ett starkare skydd samt en framtida dragning av snabbspårvägen bör tas med i planunderlaget.

Stadsbyggnadskontorets förslag till ställningstaganden och bearbetningar

En utgångspunkt har varit att i planen uppfylla syftet med lagen om Nationalstadsparken. Laduviksdalgången hävdas genom att kårhuset är beläget inom vegetationsgränsen för de omgivande kullarna, Tomtbacken och Gubbacken, där vegetationen även förstärks i samband med utbyggnad av kårhuset. Parkeringen dras in med en rad bilar från dalgången och upplevelsen av sluttningen (parkeringen) från Södra huset ned mot dalgången förstärks med vegetation. Kårhusprojektet, där själva huset underordnar sig såväl Södra huset som vegetationen, bidrar genom sin öppenhet i bottenvåningar och platsbildningar med torg och trädgårdar till att skapa en entrémiljö för Stockholms universitet.

Statens Fastighetsverk ansvarar för projektering och genomförande av vägombyggnader som krävs innan tomträtt kan upplåtas till Stiftelsen Skeppsbroäng som kommer att bygga kårhuset till Stockholms universitets studentkår. Denna

kommer att bygga kårhuset till Stockholms universitets studentkår. Denna projektering och genomförande kommer att bedrivas i samarbete med alla berörda parter, det vill säga Akademiska Hus AB, Stockholms universitet, Stiftelsen Skeppsbroäng, AB Storstockholms Lokaltrafik, gatu- och fastighetskontoret, Kungliga Djurgårdens Förvaltning och Vägverket. I det arbetet kommer bland annat de frågor som inkommit under utställning rörande vägbommens utförande på Frescativägen, detaljlösningar kring gång- och cykelvägar mm att hanteras.

Akademiska Hus i Stockholm AB kommer att genomföra de markarbeten som beskrivs i planen vid entréområdet samt på parkeringsytan. Stiftelsen Skeppsbroäng kommer att genomföra markarbeten inom fastigheten för kårhus. Detaljprojektering av dragning av gång och cykelvägar, förläggning av cykelparkeringar, plantering av träd, buskar och annan grönska, ordnande av framkomlighet för transporter till Södra huset kommer att genomföras i enlighet med målsättningar i planhandlingarna. Tillgänglighet för rörelsehindrade ingår i detta arbete. Målsättningarna finns beskrivna och till viss del illustrerade i planhandlingarna. Gång- och cykelvägar förläggs mellan viktiga målpunkter (som busshållplats osv), cykelparkeringar fördelas ut vid entréer, planteringarna ska förstärka skogsbrynen och slutningen mot dalgången, samt bädda in kårhuset i grönska, tillgänglighet för handikappade ska finnas vid alla entréer samt handikapparkeringar längs Södra huset när dessa entréer och så vidare. Detta finns beskrivet i planbeskrivningen som citerar Akademiska Hus egna "Programkrav för den Yttre miljön inom Kårhus och ny entré vid Stockholms universitet".

De krav på ändringar av u-område, avgränsning av n2 område samt formulering av q-bestämmelse har tillgodosetts genom en revidering av plankartan. Planbeskrivning och genomförande beskrivning har ändrats enligt de synpunkter av redaktionell art som inkommit under utställning.

Spridningsvägarna i området anses gynnas av de omfattande nya planteringar som kommer att vidtagas i samband med genomförande av projektet. Även inom fastigheten för Kårhus, där taken planeras att beläggas med sedumtak som innehåller en särskild Djurgårdsflora, anser stadsbyggnadskontoret att spridningsvägarna kan bedömas som omhändertagna.

Vad beträffar universitetets expansion, var studentantalet som högst på 1960-talet för att därefter sjunka till dagens nivå där det har legat stabilt sedan. Inga planer finns på att utvidga studentantalet markant inom Stockholms universitet på Frescatiområdet. Kårhusbyggnaden är helt enkelt en i raden av byggnader som borde ha tillkommit mycket tidigare för att skapa en komplett universitetsmiljö för detta konstanta antal studenter.

Olika placeringar av kårhuset inom universitetsområdets campus har utvärderats, först i en stor utredning över lokaler i befintliga byggnader, 1998, sedan inför och i arkitekttävlingen där sammanlagt sex olika placeringar har vägts mot varandra. Instanser som Länsstyrelsen, Miljöförvaltningen, Stockholms stads stadsmuseum, Rådet till skydd för Stockholms skönhet, Stadsbyggandskontoret m fl har varit med i dessa utvärderingar samt lämnat synpunkter till tävlingsjuryn.

Den fördjupade översiktsplanen för Nationalstadsparken inom Stockholms stad är under framtagande. Kårhuset ligger helt inom det område som i den fördjupade översiktsplanen kommer att föreslås som bebyggelseområde.

Snabbspårvägen anses inte beröra föreliggande detaljplan på ett sådant sätt att något i dess innehåll hindrar eller är dåligt anpassat för olika placeringar av eventuella hållplatser.

Stadsbyggnadskontorets förslag till ställningstagande

Detaljplanen bör antas av kommunfullmäktige eftersom den föreslagna byggnaden är belägen väl synlig i Nationalstadsparken, rört sort intresse från många olika parter och föregåtts av en omfattande planeringsprocess där många alternativa lösningar prövats.
